UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In Cusquensi Collegio Sacræ Theologiæ Primarij Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Qvæstio III. Quotuplex sit Qualitas ut sic.

urn:nbn:de:hbz:466:1-95892

Visual Library

14 Imo si particula illa,operari,denotet aut physicam,aut intentionalem operationem ,aut tandem conducere, aut disponere ad operandum videntur omnes qualitates in hoc sensu complere, aut constituere substantiam in ordine ad operationem.

QVÆSTIO III.

Quotuplex sit Qualitas vt sic.

1 ARISTOTELES primo divisit qualitatem in habitum,& dispositionem,ad hanc speciem qualitatis reduci possunt omnes habitus tam acquisiti , quam supernaturales,& per se infusi;naturales vt logica,metaphysica &c. quæ proprie labore acquiruntur; per se infusi vt habitus supernaturales spei, fidei, & charitatis,& hæ qualitates omnes, quæ habituum nomine insigniuntur , sunt aut facilitates , aut comprincipia simpliciter necessaria ad operandum. Quid autem sit dispositio, & quomodo distinguatur ab habitu postea dicemus.

2 Secundo divisit Aristoteles qualitatem in potentiam, & impotentiam;ad potentiam reducuntur omnia principia naturaliter emanantia ab essentia primo,& per se ordinata à natura ad operandum,vt intellectus,voluntas , potentiæ sensitivæ,& appetitivæ,&c.

3 Tertio divisit qualitatem in passionem , & passibilem qualitatem , ad quas reducuntur omnes qualitates , quæ non sunt activæ physice vt albedo,durities,rubor,& pallor.

4 Vltimo divisit qualitatem in formam,& figuram,hanc multi excludunt à propria ratione qualitatis , ac proinde æquivoce qualitatem vocant, nam ipsi asserunt non esse realitatem simpliciter: sed solum modum qualitatis. Alij autem , qui veram simpliciter realitatem appellant proprie qualitatem nominant , ad hanc reducuntur omnes figuræ v.g.circulus,quadrangulus, &c.

Alij dividunt qualitatem primo in spiritualem, secundo in materialem,aut corpoream ; spiritualis est, quæ immediate subiecto spirituali inhæret , vt intellectus,voluntas , intellectio,volitio, &c.materialis est,quæ educitur ex potentia subiecti materialis, vt qualitas omnis quæ data est ad complendam, aut constituendam substantiam materialem,vt v.g.albedo.

5 Qualitatem spiritualem iterum dividunt in naturalem,& supernaturalem,de quibus iam egimus. Materialem subdividuntnon solum Philosophi sed Medici in primam, & secundam:prima qualitas(quam vocat Galenus *lib.de natura humana,commentar.1.p.& 1.de elementis corporum* , immutatricem,& agentem) vt humiditas,frigiditas, calidas,siccitas , quas obtinent aër , aqua,ignis, terra,secunda qualitas,v. g. gustus,astrictio, austeritas , amaror , acerbitas, salcedo , acrimonia, acor,dulcedo,pinguedo,nigredo,rubor,& similia duritia, mollities, friabilitas, lentor, fragrantia, & fœtor;ex his secundis,primæ pertinent ad gustum, secundæ ad visum,tertiæ ad tactum, quartæ ad olfactum, ac tandem sonus ad auditum.

6 Quia primæ qualitates inquit Galenus 1 *lib. de elementis* validæ qualitates receptæ sibi simile corpus efficiunt, *& tomo* 1. *lib.de semine* , validas illas,ait,existima,& primas, quæ totam substantiam immutare possunt,& idem scribit *lib.de artis medica,constitutione in Isagogicis* , & hæc primum docuit aperte Hippocrates , postea explicuit Aristoteles, vt idem scribit *tom.* 6 *lib.* 1. *methodi,cap.*2. *& tomo.* 1. *de naturalibus facultatibus, cap.*3.vt supra,rursum Galenus *tomo* 5. *lib.* 6. *de compos. medic.* per genera tres qualitates medicamentorum constituit in genere:primæ facultates effectivæ medicamentorum sunt , in calore, humiditate,& siccitate:secundæ amollientes, digerentes,repercussoriæ,attractrices , coctrices , detersoriæ,excedentes:tertiæ glutinant vulnera, sicatricem inducunt,& carnem generant.

Aristoteles etiam *lib.* 2. *de partibus animalium,* 7 *cap.* 1. hæc vocat tria genera compositionum, quarum prima compositio fit ex primordijs , inquit,ijs,quæ nonnulli quatuor elementa vocant terram,dico aquam,aërem,& ignem, sed forsitan melius inquit Gregorius Tolosanus dicendum ex elementorum virtutibus confici , idque ex humiditate,frigiditate,caliditate, & siccitate:cæteræ autem differentiæ eas sequuntur,vt gravitas , levitas,densitas,raritas,asperitas,lenitas,& reliqua id genus affectionis : secunda constitutio ex primis illis , inquit Aristoteles natura similarium partium in animalibus est,vt ossis,carnis,& reliquorum generis eiusdem:tertia,& vltima numero partium dissimilarium est,vt faciei, manus,& reliquorum insigniorum membrorum. Quod enim Galenus in medicinis à quatuor generalibus qualitatibus ad individuam tertiam pharmacorum vim restrinxit,Aristoteles ad tertiam compositionem inferiorum particularium membrorum traduxit.

Probatur nunc breviter quod prima divisio 8 Aristotelica sit sufficiens , quia qualitas complens substantiam in suo operari,vel præbet primam virtutem , estque veluti primum, & proximum principium in genere qualitatis ad operandum,& sic constituit secundam speciem, naturalem scilicet potentiam, & impotentiam,vel tale principium non est prima virtus ad operandum: sed illam supponit , & datur solum ad connaturalius vel ad facilius operationem efficiendam,& sic constituit primam speciem, habitum scilicet, & dispositionem.

Si vero qualitas conveniat substantiæ ratione 9 sui, & in ordine ad existendum , & illam vt sic constituat, vel compleat;vel ergo complet illam vt modus consequens illius extensionem,& illam terminans,vel vt ornans illam in suo esse præcise;primo modo constituit quartam speciem , formam scilicet,& figuram;secundo vero passionem, & passibilem qualitatem:sed nullus alius modus afficiendi substantiam primo , & per se in ordine ad illam,vel in ordine ad operationem est imaginabilis;ergo nec aliqua qualitas, quæ sub traditis membris non contineatur.

Quod autem sit insufficiens probatur primo 10 ab adversarijs , quia plures sunt qualitates , quæ sub membris positæ divisionis non continentur, vt actus immanentes , species intentionales raritas,& densitas,gratia habitualis, characteres sacramentales , de quibus omnibus in particulari potest probari , quod ad nullam ex annumeratis speciebus possint pertinere.

Ad hoc argumentum Respondeo negando an- 11 tecedens , nam actus immanentes ponuntur primo,

mo,& per se sub tertia specie passionis scilicet, & passibilis qualitatis, licet oppositum placeat Suario *to. 2. metaphysicæ, disp. 42. sect. 5. num. 15.* sed de hoc iterum infra, species vero intentionales in prima (& ideo à multis habituum nomine insigniuntur; Alij autem melius ipsas dispositiones appellant) collocantur specie, supponunt enim in anima potentias conferentes primam virtutem, Raritas etiam, & densitas sunt qualitates pertinentes ad tertiam speciem.

12 De gratia vero habituali, & habitibus infusis, & characteribus baptismatis confirmationis, & ordinis est maior difficultas.

13 Vnde: Respondeo primo Aristotelem qualitates supernaturales non cognovisse vllo modo, atque adeo loquendo iuxta eius mentem, & ordinationem prædicamenti qualitatis dicendum esse illas non collocari in illo.

14 Secundo respondeo semel cognitis his qualitatibus supernaturalibus lumine fidei, nullam esse ex illis, quæ ad aliquam ex quatuor speciebus qualitatis primo, & per se non possit pertinere, nam gratia habitualis pertinere potest ad tertiam speciem, ipsa enim primo, & per se constituit creaturam rationalem in qua est in esse consortis divinæ naturæ, & hoc verum erit si supponamus gratiam habitualem non esse operativam, vt multi probabiliter asserunt, nam in eorum sententia gratia non concurrit effective ad actus supernaturales, sed solum moraliter dando valorem supernaturalibus operibus ad merendum de condigno. Vnde gratia non est primo, & per se ordinata ad conferendam animæ virtutem effectivam agendi supernaturaliter, sed solum ad sanctificandam illam, & constituendam filiam Dei adoptivam, & Christi Domini cohæredem.

15 Si autem supponamus esse primo, & per se operativam vt supra dixi (ratione cuius concurrit cum omnibus habitibus ad actiones supernaturales per modum principij vniversalis concurrendo cum vnaquaque virtute ad propriam illius operationem) dicendum est esse quasi potentiam in ordine supernaturali, quia nullam aliam ordinis supernaturalis virtutem activam supponit: sed potius ipsa supponitur immediate inhærens animæ quasi prioritate naturæ ad omnes habitus per se infusos, & ideo à multis doctissimis viris potentia supernaturalis nuncupatur.

16 De habitibus vero infusis, & characteribus sunt qui existiment illos constituendos esse in secunda specie, quia putant esse vere potentias; alijs tamen dicendum videtur forte probabilius characteres locandos in tertia specie, quia vt ipsi aiunt non conferunt animæ virtutem aliquam ad agendum, sed solum sunt signa quædam supernaturalia, quibus destinatur vel consignatur homo vt aliqua ex officio possit efficere, vel vt ab infidelium grege secernatur.

17 Habitus autem per se infusos communis sententia Doctorum collocat in prima specie, vt ex ipso nomine quo insigniuntur, & afficiuntur patet; nam licet ordinentur per se ad effectus supernaturales effective præstandos, non tamen conferunt primam virtutem ad illos: tum quia præsupponunt gratiam in prima infusione licet fides, & spes quando gratia per peccatum amittitur separentur à gratia, & permaneant in anima, ac proinde præsupponantur existentes ad secundæ gratiæ infusionem, quando à peccato resurgit fidelis ad statum iustitiæ, & sanctitatis.

Secundo sic probant adversarij insufficientiam huius divisionis, quia latior est, & amplior quam par est, continet enim sub membris dividentibus plurima entia quæ qualitates non sunt, & ad diversa pertinent prædicamenta. Imprimis enim dividitur in habitum, & dispositionem, cum habitus pertineat ad prædicamentum habere, & dispositio ad situm, nam sedere, stare aut cubare, quædam corporis dispositio est. 18

Secundo sub potentia, & impotentia continentur omnes potentiæ tam activæ quam passivæ: sed ex potentijs activis, & passivis aliæ sunt substantiales vt potentia passiva materiæ primæ, & animæ rationalis ad recipiendum intellectum, & voluntatem, & obedientialis eiusdem animæ ad substentanda accidentia supernaturalia. Item potentiæ activæ multæ sunt substantiales, vt potentia obedientialis activa, quæ datur in substantia creata ad producendos effectus supernaturales. Item potentia activa ignis, qua hoc elementum cum calore, & siccitate producit aliud sibi simile alterum nimirum ignem: sed potentia substantialis, sive activa, sive passiva non pertinet ad qualitatem: ergo. Tandem impotentia est quædam privatio virtutis, & potentiæ ad efficiendum: sed qualitas non est privatio: ergo. 19

Ad hoc argumentum nego antecedens, nam imprimis hic non sumitur habitus pro veste, quo pacto pertinet ad prædicamentum habere, neque etiam sumitur pro possessione alicuius rei, ratione cuius, qui possidet argentum, & aurum dicitur habere illa; sed potius sumitur pro qualitate activa primo, & per se ordinata ad agendum, eo modo quo diximus. Deinde hic non sumitur dispositio pro illa, quæ in argumento adducitur, quia talis dispositio ad solum prædicamentum situs pertinet: sed pro eadem habitus entitate in statu remisso, & imperfecto. 20

Præterea concedimus in secunda specie contineri omnes potentias tam passivas, quam activas superadditas, & distinctas à parte rei ab ipsa substantia, quæ potentiæ veræ qualitates sunt, vt potentia nutritiva generativa, & hæ sunt potentiæ pure activæ, quia terminos productos per illas non recipiunt in seipsis; aliæ sunt potentiæ partim activæ, & partim passivæ, vt sunt cognoscitivæ, & appetitivæ, v. g. intellectus, voluntas sensus interni, & externi, qui ex natura sua ordinantur ad producendum, & recipiendum in seipsis non solum actiones, sed etiam terminos quos producunt, ac proinde potentiæ immanentes vocantur. Aliæ autem potentiæ quas assignant adversarij, vt potentiæ animæ ad informandam materiam primam, potentia materiæ primæ ad recipiendam formam substantialem, cum nullo modo distinguantur à substantijs, nec superaddantur à parte rei entitatibus illarum, non sunt veræ qualitates, ac proinde non ponuntur in hoc prædicamento. 21

Vltimo dico impotentiam hic non sumi pro negatione, seu privatione potentiæ, sed potius pro positiva potentia, imbecilli tamen, & exigui roboris. 22

QVÆSTIO